

Uniunea Avocaților din Republica Moldova
Союз Адвокатов Республики Молдова
Union of Advocates of the Republic of Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, str. București, 46, tel.: 022226152, fax: 022226152
email: uniunea.avocatorilor.rm@gmail.com, www.uam.md

Nr. UA/816/2023 din 18 decembrie 2023
La nr. 05/3-10908 din 11 decembrie 2023

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
secretariat@justice.gov.md

Cu referire la proiectul pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 141/2019 cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control pentru efectuarea decontărilor (număr unic 1008/MF/2023), autor - Ministerul Finanțelor, remis spre avizare, comunicăm următoarele.

La pct. 1, sbp. 4) lit. t) (iv) ce ține de abrogarea punctului 12 din Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără **aplicarea echipamentelor de casă și de control** (anexa la Regulamentul cu privire la exploatarea echipamentelor de casă și de control pentru efectuarea decontărilor în numerar și/sau prin alt instrument de plată - Anexa nr. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 141/2019), observăm că proiectul prevede excluderea activității de prestare a serviciilor de către avocați din Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea echipamentelor de casă și de control.

Prin prezenta, **exprimăm dezacordul** nostru cu o asemenea propunere și o considerăm absolut neîntemeiată și care este în măsură să creeze piedici în calea prestării serviciilor de asistență juridică calificată de către avocați clienților.

Remarcăm că, proiectul nu are la bază o analiză de impact cu privire la problemele soluționate prin proiect și cauzele ce au generat problemele care se propun a fi soluționate prin intermediul proiectului de modificare elaborat și supus avizării.

Astfel, reieșind din Nota Informativă la proiectul propus, observăm că scopul acestuia este aducerea în concordanță a prevederilor hotărârii vizate cu ultimele modificări operate la Codul fiscal nr. 1163/1997, precum și la Legea nr. 166/2017 cu privire la tichetele de masă, prevederi ce nu au tangență directă cu aplicarea echipamentelor de casă și de control în cadrul desfășurării activității profesionale de avocat.

Observăm că autorul proiectului face trimitere la Planul măsurilor pentru limitarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice (deoligarhizare), prin care statul își propune prevenirea spălării banilor și transparentizarea circulației mijloacelor bănești.

Reliefăm că, în partea ce ține de prevenirea și combaterea spălării banilor, legislația în vigoare conține deja instrumente suficiente care vizează activitatea avocaților în calitate de entități raportoare, prin prisma Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care sunt obligați suplimentar obligațiilor de raportare și celor de evidență a datelor și informațiilor statistice, să asigure evidența contabilă și să execute toate obligațiile fiscale prevăzute de lege.

Totodată, Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor deține competența de supraveghere a respectării de

către avocați a obligațiilor privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Ce ține de modul de ținere de către avocați a evidenței plăților încasate pentru asistența juridică acordată, subliniem că acesta este unul absolut transparent și bine organizat, care este ușor de verificat și nu necesită instituirea unor impuneri stricte ca obligativitatea utilizării echipamentelor de casă și de control conectate la Sistemul Informațional Automatizat „Monitorizarea electronică a vânzărilor”.

Autorul proiectului susține că urmare a utilizării echipamentelor de casă și de control conectate la SIA „MEV” va fi posibilă inclusiv verificarea respectării cerinței privind plafonarea plăților în numerar efectuate de către avocați. Menționăm că avocatul și avocatul stagiar sunt obligați conform alin. (5) art. 29 al Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, să țină Registrul contractelor de asistență juridică încheiate de către avocați și avocații stagiaři cu clienții lor.

Conform alin. (2) și (3) art. 6 al Statutului profesiei de avocat din 2011,

„(2) Contractul de asistență juridică trebuie să cuprindă în mod obligatoriu:

a) datele de identificare ale avocatului, datele de identificare și denumirea formei de exercitare a profesiei, sediul;

b) datele de identificare ale clientului: se indică persoana reprezentantului legal și mandatarul clientului, dacă este cazul;

c) obiectul contractului, care poate fi limitat la una sau mai multe dintre activitățile prevăzute de Lege sau care poate avea caracter general;

d) onorariul;

e) modul de soluționare a litigiilor dintre avocat și client;

f) semnăturile părților.

(3) Avocatul va ține o evidență strictă a contractelor încheiate într-un registru și va păstra în arhiva sa un exemplar al fiecărui contract, în original, sau un exemplar primit prin fax/poștă electronică, în cazurile în care contractul este încheiat prin mijloace de comunicare la distanță, care pot reproduce semnăturile părților.”

Modelul registrului contractelor a fost aprobat de Consiliul Uniunii Avocaților prin Hotărârea nr. UA/C/19/100 din 26.07.2019 privind aprobarea modelului Registrului de evidență a contractelor de asistență juridică (http://uam.md/media/files/files/h_100_6007263.pdf).

În așa mod se asigură o transparență și evidență ce poate fi supusă verificării, iar în cazul dat scopul urmărit prin proiectul propus nu se justifică.

Considerăm că în cazul în care mecanismele existente de supraveghere a circulației numerarului în scopuri fiscale, fie în scop de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului nu sunt suficiente, acest fapt trebuie supus unei analize și identificate instrumentele administrative, legale sau de alt ordin care presupun cea mai mică ingerință în drepturile și libertățile omului, astfel încât să fie respectat principiul proporționalității măsurilor adoptate cu scopul legal urmărit. În speță, nu au fost identificate alte măsuri alternative mai puțin intruzive, precum nici nu au fost identificate problemele și cauzele acestora care sunt supuse intervenției legislative. Astfel, atunci când se decide excluderea eliberării bonului de plată și/sau facturii fiscale, prin impunerea obligativității de utilizare a anumitor echipamente de casă și control (la caz – cele conectate la SIA „MEV”) pentru anumite categorii de contribuabili, Nota Informativă a proiectului trebuie să prezinte argumente serioase care să justifice o asemenea soluție, or nu este cert de ce anume reprezentanții profesiilor libere din sectorul justiției sunt vizați de aceste limitări.

Cadrul normativ în vigoare stabilește reguli clare și precise privind modul de ținere a contabilității de către persoanele fizice care practică activitate profesională în sectorul justiției. În temeiul art. 5 alin. (6) din Legea nr. 287 din 15.12.2017 contabilității și raportării financiare, aceștia țin contabilitatea în partidă simplă în baza contabilității de casă, fără întocmirea situațiilor financiare, conform pct. 10 al

Indicațiilor metodice privind contabilitatea pentru persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției, aprobate prin Ordinul Ministerului finanțelor nr. 216/2018, avocații au obligația „să întocmească documente primare, registre contabile, declarații fiscale, dări de seamă și alte rapoarte prevăzute de legislație.”.

Conform pct. 12 și 13 al indicațiilor metodice în cauză „ 12. Persoana fizică este obligată să utilizeze documente primare cu regim special în cazurile stabilite de Legea contabilității și raportării financiare și conform cerințelor prevăzute în Hotărîrea Guvernului nr. 294/1998.

13. Registrele contabile, inclusiv borderourile, se întocmesc conform formularelor și cerințelor prevăzute de prezentele indicații metodice.”.

Conform pct. 44 și 46 al indicațiilor metodice date, „ 44. Numerarul, inclusiv în conturi la bănci se contabilizează de persoana fizică în conformitate cu actele normative privind efectuarea operațiunilor de casă și prin virament în economia națională a Republicii Moldova (anexa 4).

[...]

46. Persoana fizică care practică activitate profesională în sectorul justiției la încasarea în numerar a onorariilor și plăților pentru activitatea desfășurată emite bonul de plată, cu excepția administratorului autorizat care emite bonul de casă, iar după prestarea activității profesionale emite factura fiscală. În cazul compensării în numerar a cheltuielilor suportate, persoana fizică care practică activitate profesională în sectorul justiției emite bonul de plată și factura fiscală.”.

A se reține că potrivit art. 8 alin. (2) lit. c) din Codul fiscal, contribuabilul este obligat să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte Serviciului Fiscal de Stat și serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislație, să asigure integritatea documentelor de evidență în conformitate cu cerințele legislației, să efectueze încasările bănești în numerar prin intermediul echipamentelor de casă și de control, respectînd reglementările aprobate de Guvern, inclusiv Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea echipamentelor de casă și de control.

De asemenea, menționăm că avocații care utilizează bonurile de plată, dețin dreptul de a le tipări personal, după obținerea unui număr de diapazon prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat. Aceste bonuri tipizate, cuprind informații despre onorariul încasat. În consecință, prin formarea și utilizarea bonurilor conform diapazonului, se realizează și evidența acestora.

Relevăm că, anterior, s-a mai încercat introducerea obligației echipamentelor de casă și control pentru activitatea desfășurată de către liber-profesioniști. În legătură cu acestea s-a decis asupra faptului ca activitatea liber-profesioniștilor să fie inclusă, prin excepție, în Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea echipamentelor de casă și de control (HG nr. 141/2019), stabilindu-se că **activitatea liber profesioniștilor, printre care avocații și notarii nu este o activitate de antreprenariat, iar serviciile prestate de către avocați nu sunt servicii comerciale.**

Reiterăm că, prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 216 din 28.12.2018, au fost aprobate Indicațiile metodice privind contabilitatea pentru persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției, prin care se stabilesc reguli de ținere a contabilității pentru persoanele fizice care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției, **în conformitate cu legislația aferentă acestor domenii.** Conform prevederilor date, persoana fizică care practică activitate profesională în sectorul justiției la încasarea în numerar a onorariilor și plăților pentru activitatea desfășurată poate emite bonuri de plată și duce evidența încasărilor, conform unui borderou. Prin

aceste prevederi, s-a accentuat faptul că **plata pentru activitatea avocatului nu este o plată de servicii comerciale propriu-zisă, nu este activitate de antreprenariat, astfel evidența plăților efectuându-se atât prin Registrul contractelor de asistență juridică încheiate de avocat, unde se indică la mențiuni sumele încasate în calitate de onorarii, cât și prin documentul de plată emis.**

Prin urmare marcăm că impunerea obligativității de utilizare a echipamentelor de casă și control în activitatea avocațială este neconstituțională, fapt confirmat și prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 13 din 29.05.2007.

În cazul în care se va aproba proiectul în versiunea propusă de autor, cheltuielile avocaților legate de încheierea contractelor vor crește, ceea ce va pune o presiune mai mare și pe clienți, care împreună cu noile taxe de stat adoptate de Parlament, vor determina costuri mai mari pentru justițiabili.

Urmare celor expuse *supra*, **considerăm nejustificate și neproporționale propunerile autorului** proiectului privind excluderea avocaților din lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor bănești în numerar fără aplicarea echipamentelor de casă și de control și **considerăm oportună păstrarea alternativei ambelor tipuri de documente de contabilitate emise în cadrul desfășurării activității notariale.**

Dorin POPESCU
Președinte al Uniunii Avocaților din Republica Moldova